

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortingets presidentskap
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref

Vår ref

Dato

18/5248-

18. september 2018

Spørsmål nr. 2257 til skriftlig besvarelse om hydrogenperoksid

Jeg viser til brev fra Stortingets president datert 12. september med spørsmål til skriftlig besvarelse til fiskeriministeren fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken.

Spørsmål

"Nylig har norske forskere slått fast at den omfattende bruken av hydrogenperoksid til avlusning i oppdrettsnæringen, sannsynligvis har store negative konsekvenser for blant annet reker og miljøet langs kysten. Fiskere langs kysten har i flere år kommet med tilsvarende advarsler. Hva vil statsråden gjøre for å få bukt med bruken av skadelige kjemikalier i oppdrettsnæringen og hva vil han gjøre for å styrke forskningen på området?"

Svar

Det har vært en meget stor nedgang i bruken av legemidler til lakselus. Slike legemidler er reseptpliktige, og det er veterinærer og fiskehelsebiologer som kan skrive dem ut til oppdrett.

Den totale forskrivingen av legemidler mot lakselus har fra toppåret 2014 og til 2017 vist en nedgang på om lag 78 prosent. Når det gjelder hydrogenperoksid spesielt, viser data at antallet resepter har gått ned ned fra 1279 i det som var toppåret for dette legemidlet (2015) til 214 i 2017. Dette medførte at forbruket gikk ned fra 43.246 tonn til 9.277 tonn.

Tabell: Antall rekvisisjoner av en gitt kategori virkestoff til lusebehandling i 2011 - 2017, samt antall innrapporterte medikamentfrie behandlinger. Antall rekvisisjoner er hentet fra VetReg 16.01.18. Medikamentfrie behandlinger er innrapporterte medikamentfrie behandlinger til Mattilsynet per 18.01.18

Virkestoff kategori	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Azametifos	409	691	480	749	619	257	58
Pyretroider	456	1155	1123	1043	662	276	80
Emamektin benzoat	288	164	162	481	523	608	319
Flubenzuroner	23	129	170	195	201	173	79
Hydrogenperoksid	172	110	250	1009	1279	629	214
Sum legemidler	1348	2249	2185	3477	3284	1943	750
Medikamentfrie behandlinger		136	110	177	202	1178	1669

Årsakene til nedgangen er sammensatte. Én årsak er at mange steder har lakselusa utviklet resistens mot lakselusmidlene. En annen er at Mattilsynet gjennomførte en tilsynskampanje på forsvarlig bruk av slike midler i 2016-18, og utarbeidet en veileder om forsvarlig bruk. Videre ble det i februar 2017 fastatt nye regler som skal bidra til å hindre uakseptable miljøeffekter av legemidler brukt til behandling mot lakselus. Det ble bl.a. innført regler som innebærer forbud mot tømning av vann tilsatt legemidler mot lakselus fra brønnbåt i og i nærheten av reke- og gytefelt (forbudssoner). Tømning skal foregå minst 500 meter fra feltene. Veiledning til denne bestemmelsen er nå ferdigstilt av Fiskeridirektoratet, i samarbeid med Mattilsynet og Miljødirektoratet. Både forbudssonene og veiledningsmateriellet vil oppdateres etter hvert som kunnskapsgrunnlaget utvides.

Videre ble det innført et krav om at oppdretter i forbindelse med sine produksjonsplaner foretar vurderinger av hvilke tiltak som det må planlegges for gjennom hele produksjonssyklusen, for å redusere negative miljøeffekter ved medikamentell behandling mot lakselus. Jeg mener det er riktig å sette krav for å ansvarliggjøre oppdretter i forhold til å sikre at negative miljøeffekter blir redusert mest mulig. For å støtte oppdretter i dette arbeidet, er det under utarbeidelse en veileder. Det vil i en slik veileder være naturlig f.eks. å omtale grensene for når behandling i merd i anlegg som ligger i umiddelbar nærhet til gytefelt, vil være å anse for forsvarlig praksis eller ikke.

Det er samtidig klart at det alltid vil være et visst behov for å bruke legemidler i oppdrett, som i all annen husdyrproduksjon.

Det er som det vises til i spørsmålet fremkommet noen resultater fra et forskningsprosjekt som forskningsinstituttet IRIS leder i pressen. Prosjektet startet i 2017 og skal etter det departementet er kjent med gå ut 2019. Prosjektet er finansiert av både Forskningsrådet, EU og kjemikalieindustrien. De foreløpige resultatene som NRK omtaler, viser at under de betingelsene forsøkene ble gjort, var hydrogenperoksid selv i svært lave konsentrasjoner

dødelig for reker. Halvparten av rekene døde da de fikk to timer eksponering av 100 ganger fortynnet oppløsning i forhold til det som brukes i oppdrett, altså 15 mg per liter.

Det er på det rene at resultatene som omtales av NRK avviker noe fra tidligere funn. Det er imidlertid vanskelig å vurdere disse resultatene opp mot tidligere publiserte vitenskaplige arbeider på ordinær måte, før forskningen som NRK viser til er publisert. Når studiene til IRIS er avsluttet og publisert, vil jeg selvsagt ta resultatene herfra med meg i det faglige grunnlaget for politikktutformingene videre.

Da reglene ble endret i 2017 hadde vi en grundig gjennomgang av den kunnskapen om negative miljøkonsekvenser ved bruk av legemidler på lakselus som forelå. Den viste at det oppstår skader på ulike marine organismer, spesielt krepsdyr, men dette er i all hovedsak i nærheten av utslippet også for hydrogenperoksid. Negative effekter på non-target organismer som reker, synes begrenset i tid på grunn av fortynningseffekt og nedbrytning.

De regelverksendringene som ble gjort i 2017, innebar at kravene knyttet til bruk av legemidler ble skjerpet. Sammen med tilsynskampanjen til Mattilsynet på legemiddelbruk i oppdrett i perioden 2016-2018, har dette bidratt til en stor endring i legemiddelbruken mot lakselus.

Det er indikasjoner på at risikobildet kan være forverret sett i lys av de opplysningene som er fremkommet i pressen, men grundigere undersøkelser og vurderinger av de resultatene som er kommet frem, er nødvendig før nye tiltak kan vurderes. HI opplyser at de planlegger å gjennomføre et kontrollert utslipp av hydrogenperoksid og gjennomføre målinger på et av sine anlegg våren 2019.

HI har fått føringer om at forbedret kunnskap om kystøkologi og effekter av havbruk skal prioriteres og styrkes i 2018. Samtidig gir Forskningsrådet midler til slik forskning, som vist blant annet gjennom prosjektet til IRIS. I tillegg har vi Fiskeri- og havbruksnæringens Forskningsfond som har finansiert en rekke prosjekter på lakselus. Det har innenfor tidsfristen for avgivelse av dette svaret ikke vært mulig å fremskaffe konkrete tall for utvikling over tid av forskningsbevilgninger til økt kunnskap om miljøeffekter av lakselusmidler.

Med hilsen

Harald T. Nesvik